

ผนวก ค

ข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. 2541
(ฉบับเปลี่ยนแปลงแก้ไข ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2541)

โดยที่เป็นการสมควรเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยรักไทย เพื่อให้การบริหารและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรค มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการให้พรรคไทยรักไทย เป็นพรรคการเมืองของประชาชนที่มีคุณภาพ เป็นที่ศรัทธาของปวงชนชาวไทย เพื่อเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การปกครองของประเทศ ตามวิถีของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชุมใหญ่พรรคไทยรักไทย จึงกำหนดข้อบังคับพรรคไทยรักไทยดังนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. 2541 (ฉบับเปลี่ยนแปลงแก้ไข ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2541)"

ข้อ 2 ให้ยกเลิกข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. 2541 และให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ 3 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ได้รับการตอบรับ การเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมือง (3 ธันวาคม 2541)

หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 4 พรรคการเมืองที่ใช้ข้อบังคับนี้เรียกว่า “พรรคไทยรักไทย” เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “THAI RAK THAI PARTY” ใช้ชื่อย่อภาษาไทยว่า “ทรท.” และชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า “TRTP.”

ข้อ 5 ภาพเครื่องหมายพรรคโดยมีคำอธิบายความหมายภาพและเครื่องหมายพรรค ดังนี้

(1) ชื่อพรรคไทยรักไทยหมายถึง ความรักสามัคคีของคนในชาติที่ให้คืนแผ่นดินด้วยความเสียสละ

(2) ภาพเครื่องหมายพรรค ภายใต้รูปลักษณะของอักษรไทย “ท” แสดงความหมายของการรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทยทั้งมวล ผู้มีอุดมการณ์อันแรงกล้าที่จะคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อพลิกฟื้นประเทศให้กลับคืนสู่ ความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง ยั่งยืน ตลอดไป มีตัวอักษรไทยสีน้ำเงิน คำว่า “พรรคไทยรักไทย” อยู่ด้านล่าง โดยมีองค์ประกอบของเจตนารมณ์ ดังนี้

(2.1) เลขหนึ่ง (สีน้ำเงินแถบหน้า) หมายถึง การผนึกแนวความคิดพลังของทุกคนในชาติเป็นหนึ่งเดียวโดยเดินตามรอยพระยุคลบาท และยึดมั่นในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งให้คนไทยรู้จักสามัคคี ผนึกประสานความคิดที่จะช่วยพลิกฟื้นประเทศ ให้มีความเจริญรุ่งเรือง มีเกียรติ และศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับของนานาชาติและประเทศ

(2.2) สีแดง น้ำเงิน (แถบกลาง) หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะพลิกฟื้นประเทศชาติด้วยนโยบายใหม่ วิถีคิดใหม่ และกระบวนการสร้างภูมิปัญญา

(2.3) สีน้ำเงิน (แถบหลัง) หมายถึงความมุ่งมั่น แน่วแน่และความพากเพียร ที่จะพัฒนาประเทศให้มั่นคง เข้มแข็ง และก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านอย่างยั่งยืน

ข้อ 6 สำนักงานใหญ่พรรคไทยรักไทย ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 237/2 ซอย 24 ถนนราชวิถี แขวง จิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ข้อ 7 ในกรณีที่พรรคจัดตั้งสาขาพรรคขึ้น ให้ใช้ชื่อพรรคประกอบกับชื่อท้องที่ ที่สาขาพรรคนั้นตั้งอยู่เป็นชื่อสาขาพรรค คือ พรรคไทยรักไทย สาขา

ข้อ 8 ในข้อบังคับนี้

“พรรค” หมายถึง พรรคไทยรักไทย

“ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับพรรคไทยรักไทย

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกพรรคไทยรักไทย

“คณะกรรมการบริหาร” หมายถึง คณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย

“กรรมการบริหาร” หมายถึง กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย

“คณะผู้บริหาร” หมายถึง คณะผู้บริหารพรรคไทยรักไทย

“สำนักงานใหญ่” หมายถึง สำนักงานใหญ่พรรคไทยรักไทย

“สาขาพรรค” หมายถึง สาขาพรรคไทยรักไทย

“คณะกรรมการสาขาพรรค” หมายถึง คณะกรรมการสาขาพรรคไทยรักไทย

“กรรมการสาขาพรรค” หมายถึง กรรมการสาขาพรรคไทยรักไทย

“นายทะเบียนพรรคการเมือง” หมายถึง นายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

หมวด 2 สมาชิก

ส่วนที่ 1 ประเภทและคุณสมบัติของสมาชิก

ข้อ 9 สมาชิกแบ่งออกเป็น สองประเภท คือ

- (1) สมาชิกกิตติมศักดิ์
- (2) สมาชิกสามัญ

ข้อ 10 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้มีอุปการะคุณต่อพรรค หรือผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 11 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 12 ซึ่งตกลงรับคำเชิญเข้าเป็นสมาชิกเมื่อคณะกรรมการบริหารหรือคณะผู้บริหาร มีมติเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ สมาชิกภาพของสมาชิกกิตติมศักดิ์ เริ่มตั้งแต่วันที่หัวหน้าพรรคประกาศรายชื่อ ณ สำนักงานใหญ่ และจัดแจ้งชื่อสมาชิกดังกล่าวในทะเบียน สมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคสมาชิกกิตติมศักดิ์มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับสมาชิกสามัญ แต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรค

ข้อ 11 สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่สมัครเป็นสมาชิกและคณะกรรมการบริหารอนุมัติให้รับเข้าเป็นสมาชิก โดยผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- (3) มีความเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุขและอุดมการณ์ของพรรค

ข้อ 12 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ มิให้รับเข้าเป็นสมาชิก

- (1) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (4) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ 13 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป โดยจะต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด

ส่วนที่ 2 การสมัครเป็นสมาชิกสามัญและการสิ้นสุดสมาชิกภาพ

ข้อ 14 ผู้สมัครเป็นสมาชิกสามัญต้องยื่นใบสมัครตามแบบพิมพ์ของพรรค พร้อมหลักฐานต่อนายทะเบียนพรรคไทยรักไทย หรือเลขาธิการสาขาพรรค โดยมีสมาชิกสองคนรับรองการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของผู้สมัคร และชำระค่าธรรมเนียมการสมัครพร้อมค่าบำรุงพรรค ตามอัตราที่คณะกรรมการบริหารกำหนดและปฏิบัติตามหลัก เกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสมัครเป็นสมาชิกตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนดเมื่อได้รับใบสมัครตามความในวรรคหนึ่งแล้ว ให้ค่าธรรมเนียมการสมัครและค่าบำรุงพรรคตกเป็นของพรรคให้นายทะเบียนพรรคไทยรักไทย หรือเลขาธิการสาขาพรรคแล้วแต่กรณี พิจารณาใบสมัครและหลักฐานประกอบการสมัคร ถ้าปรากฏว่าผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเป็นสมาชิกได้ และได้ปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการสมัครเป็นสมาชิกตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนดครบถ้วนให้นายทะเบียนพรรคไทยรักไทย หรือเลขาธิการสาขาพรรคแล้วแต่กรณีทำเรื่องเสนอคณะกรรมการบริหาร เพื่อพิจารณาอนุมัติให้รับเข้าเป็นสมาชิก เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้แจ้งให้ผู้สมัครทราบและจดแจ้งชื่อ อาชีพและที่อยู่ไว้ในทะเบียนสมาชิก พร้อมทั้งออกบัตรประจำตัวสมาชิกให้สมาชิกไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 15 สมาชิกภาพของสมาชิกสามัญเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการบริหารอนุมัติให้รับเข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 16 สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติตาม ข้อ 11
- (4) มีลักษณะต้องห้ามตาม ข้อ 12
- (5) คณะกรรมการบริหารมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกเนื่องจากกระทำการขัดต่อวินัย และจรรยาบรรณของสมาชิกทั้งนี้ไม่รวมถึงสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (6) สมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากการเป็นสมาชิก ถ้าที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั้งหมด ให้สมาชิกภาพของบุคคลดังกล่าวสิ้นสุดลง โดยการลงมติดังกล่าวให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับ
- (7) พรรคต้องเลิกหรือยุบไป

(8) กรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมืองกำหนดให้สมาชิกภาพในการเป็นสมาชิกสิ้นสุดลง สมาชิกที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงแล้ว ให้นายทะเบียนพรรคไทยรักไทยจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนสมาชิกของพรรค และให้เรียกบัตรประจำตัวสมาชิกคืนด้วย

ข้อ 17 การลาออกจากสมาชิกให้ยื่นหนังสือลาออกต่อเลขาธิการพรรค หรือนายทะเบียนพรรคไทยรักไทย และให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันที่เลขาธิการพรรคหรือนายทะเบียนพรรคไทยรักไทยแล้วแต่กรณีได้รับหนังสือลาออก

ส่วนที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

ข้อ 18 สมาชิกมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) เสนอแนะนโยบายหรือแสดงความคิดเห็นต่อพรรค
- (2) ได้รับการพิจารณาช่วยเหลือแก้ไขความเดือดร้อนอันเกิดจากการกระทำด้วย เหตุที่ไม่เป็นธรรม
- (3) เข้าร่วมประชุมและลงคะแนนเสียงตามข้อบังคับ หรือมติของคณะกรรมการบริหาร
- (4) ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหาร กรรมการสาขาพรรค หรือกรรมการ หรืออนุกรรมการอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ หรือเป็นที่ปรึกษาพรรคหรือผู้ปฏิบัติงานของพรรค
- (5) ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนพรรค ในการสมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ
- (6) สิทธิอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารจะมีมติกำหนดคณะกรรมการบริหาร อาจกำหนดระเบียบให้สมาชิกที่จะได้รับสิทธิตาม (3) (4) (5) และ (6) ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 19 บางประการให้ครบถ้วนก่อนก็ได้

ข้อ 19 สมาชิกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ชำระค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรค เว้นแต่ได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารมีมติกำหนดตามข้อ 54 (4)
- (2) ปฏิบัติตามข้อบังคับและมติขององค์กรบริหารงานของพรรค
- (3) เข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ทางการเมืองตามหลักสูตรที่พรรคจัด
- (4) สนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ของพรรคตลอดจนกิจกรรมของพรรค
- (5) สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรค
- (6) ยึดมั่นในระเบียบของพรรค และวินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก

(7) รักษาชื่อเสียงของพรรคโดยไม่กระทำการใดๆ อันจะนำความเสียหายมาสู่พรรค

ส่วนที่ 4 หน้าที่และความรับผิดชอบของพรรคต่อสมาชิกและประชาชนทั่วไป

ข้อ 20 หน้าที่และความรับผิดชอบของพรรคต่อสมาชิกและประชาชนทั่วไปมีดังนี้

- (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกและประชาชนทั่วไป ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง
- (2) ส่งเสริมและให้ความเป็นธรรมแก่สมาชิกในกรอบแห่งกฎหมายและข้อบังคับ
- (3) ส่งเสริมและปลูกฝังความสำนึกทางการเมือง และให้การอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป
- (4) พิจารณาช่วยเหลือและเป็นปากเสียงให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการ กระทำอันไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นธรรมของหน่วยงานของรัฐ
- (5) เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคให้สมาชิกและประชาชนทั่วไปทราบ
- (6) พิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ

หมวด 3 ผู้สนับสนุนกิจกรรมของพรรค

ข้อ 21 ผู้สนับสนุนกิจกรรมของพรรค แบ่งออกเป็น สองประเภท คือ

- (1) เยวชน
- (2) บุคคลทั่วไปและองค์กรต่าง ๆ สิทธิ หน้าที่ และบทบาทของผู้สนับสนุนกิจกรรมของพรรคให้เป็นไป ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ข้อ 22 เยวชน ได้แก่ บุคคลผู้มิใช่อายุยังไม่ครบสิบแปดปีบริบูรณ์ และมีคุณสมบัติอื่นตามข้อ 11(1) และ (3) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 12 ที่แสดงความจำนงขอเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของพรรค

ข้อ 23 บุคคลทั่วไปและองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่มีความสนใจและแสดงความจำนงขอเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรค แต่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก

หมวด 4 วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก

ส่วนที่ 1 วินัยและจรรยาบรรณ

ข้อ 24 สมาชิกมีหน้าที่รักษาวินัยและจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

- (1) เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อบังคับ มติคณะกรรมการบริหาร คำสั่งของผู้บริหารพรรค ที่สั่งการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ และประกาศของพรรคอย่างเคร่งครัด
- (3) ไม่ใช้ความเป็นสมาชิกไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือเพื่อบุคคลอื่นโดย ขัดต่อกฎหมาย ข้อบังคับ หรือศีลธรรมอันดี
- (4) ไม่วิพากษ์วิจารณ์สมาชิกด้วยกัน หรือองค์กรบริหารของพรรคต่อบุคคล ภายนอก ในทางที่เสียหาย
- (5) ไม่ปกปิดความผิด และไม่ละเลยต่อการแจ้งความผิดของสมาชิกที่ก่อให้เกิด ความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของพรรค
- (6) ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม หรือเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดี และเป็นที่ครหาของบุคคลทั่วไป
- (7) เคารพมติของคณะกรรมการบริหาร เกี่ยวกับการเลือกผู้ที่พรรคส่งลงสมัคร รับเลือกตั้ง
- (8) ประพฤติตน และดำรงชีพด้วยความมีคุณธรรม และอยู่ในกรอบแห่งกฎหมาย
- (9) ยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรคตามที่ปรากฏในแนวนโยบายของพรรค
- (10) รับผิดชอบต่อหน้าที่ในงานของพรรคตามขีดความสามารถของตน
- (11) แจ้งความจริง หรือรับผิดชอบต่อข้อเท็จจริงที่แจ้งในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- (12) ไปเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นหรือไปดำรง ตำแหน่งใดในพรรคการเมืองอื่นในระหว่างที่เป็นสมาชิก

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณ

ข้อ 25 ให้มีคณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งหัวหน้าพรรคเสนอชื่อให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาให้ความเห็นชอบ และแต่งตั้งคณะกรรมการวินัย และจรรยาบรรณมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ดูแลรักษาระเบียบวินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก
- (2) สอบข้อเท็จจริงและพิจารณาข้อกล่าวหาสมาชิก แล้วเสนอผลพิจารณาต่อคณะกรรมการบริหาร เพื่อดำเนินการตามข้อบังคับ
- (3) การออกกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณเป็นคราว ๆ ตามความจำเป็น แล้วเสนอคณะกรรมการบริหารเพื่อให้ความเห็นชอบ และประกาศใช้บังคับต่อไป วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณ ให้เป็นไปตามวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร

ส่วนที่ 3 การกล่าวหาและการลงโทษสมาชิก

ข้อ 26 การกล่าวหาสมาชิกคนใดว่าได้กระทำ หรือละเว้นการกระทำอันเป็นการกระทำที่ผิดวินัย หรือละเมิดจรรยาบรรณควรแก่การลงโทษ อาจทำได้โดยกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่ง หรือสมาชิกไม่น้อยกว่ายี่สิบคนลงลายมือชื่อทำเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณ หรือคณะกรรมการบริหาร

ข้อ 27 เมื่อมีการกล่าวหาสมาชิกตามข้อ 26 ให้คณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณ สอบข้อเท็จจริงและพิจารณาข้อกล่าวหาดังกล่าวโดยเร็ว หลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาข้อกล่าวหาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณ กำหนด

ข้อ 28 สมาชิกผู้ใดกระทำการอันเป็นการผิดวินัยและละเมิดจรรยาบรรณของพรรค ต้องได้รับโทษตามความร้ายแรงของการกระทำผิดวินัยและละเมิดจรรยาบรรณ ดังนี้

- (1) ตักเตือน
- (2) ภาคทัณฑ์
- (3) ตัดสิทธิที่พึงมีในฐานะสมาชิกตามข้อบังคับ
- (4) ให้พ้นจากความเป็นสมาชิก

ในกรณีที่สมาชิกที่ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการกระทำนั้นอาจมีผลให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากความเป็นสมาชิก ให้คณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณส่งผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะ ให้ที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคพิจารณามติของที่ประชุมร่วม ของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรค ให้สมาชิกผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากความเป็นสมาชิก ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่

ของจำนวนคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั้งหมด การลงมติให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับ

หมวด 5 โครงสร้างของพรรค

ส่วนที่ 1 สำนักงานใหญ่

ข้อ 29 ให้พรรคมีสำนักงานใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารงาน ของพรรคตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และให้มีสาขาพรรคในท้องที่ต่าง ๆ ในประเทศตามที่เห็นสมควร

ข้อ 30 ในการบริหารงานของพรรคให้มีสำนักงานดังต่อไปนี้ อยู่ในสำนักงานใหญ่

(1) สำนักงาน เลขานุการหัวหน้าพรรค มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหัวหน้าพรรค และกระทำการอื่นใดตามที่หัวหน้าพรรคสั่งการ

(2) สำนักงานเลขาธิการพรรค มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการภายในของพรรค และกิจการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งโดยเฉพาะ

(3) สำนักงานนโยบายและแผนมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคในทางข้อมูลและวิชาการ งานด้านการต่างประเทศของพรรค งานจัดทำแผนกิจกรรมและงบประมาณและงานอื่นๆ ตามที่หัวหน้าพรรคหรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย

(4) สำนักงานบัญชีและการเงิน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านการเงินและบัญชี ของพรรคให้เรียบร้อยมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับ และงานอื่น ๆ ที่หัวหน้าพรรคหรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย

(5) สำนักงานอื่นที่คณะกรรมการบริหารมีมติให้จัดตั้งขึ้น คณะกรรมการบริหารมีอำนาจกำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติม และแบ่งส่วนงานภายในของแต่ละสำนักงาน ดังกล่าวข้างต้นตามที่เห็นสมควรการกำหนดตำแหน่ง ลักษณะงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบ อัตราเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการแต่งตั้ง การถอดถอนเจ้าหน้าที่และอื่นๆ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ส่วนที่ 2 สาขาพรรค

ข้อ 31 ท้องที่ใดมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป และประสงค์จะจัดตั้งสาขาพรรค ให้สมาชิกผู้เริ่มจัดตั้งมีหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดตั้งสาขาพรรค พร้อมทั้งรายการแสดงที่ตั้ง

สาขาพรรค รายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกผู้เริ่มจัดตั้งตามแบบพิมพ์ของพรรคไปยังเลขาธิการพรรค เพื่อนำเสนอคณะกรรมการบริหารพิจารณา หากคณะกรรมการบริหารเห็นชอบ ก็ให้แจ้งให้สมาชิกผู้เริ่มจัดตั้งดำเนินการต่อไป หากคณะกรรมการบริหารเห็นว่าท้องที่ใดยังไม่พร้อมที่จะให้มีการจัดตั้งเป็นสาขาพรรค คณะกรรมการบริหารอาจให้ตั้งเป็นศูนย์ประสานงานพรรคไปก่อนก็ได้

การกำหนดท้องที่ในการจัดตั้งสาขาพรรคตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือเขตเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หนึ่งเขตเป็นหนึ่งท้องที่ ในท้องที่หนึ่ง ๆ จะตั้งสาขาพรรคได้เพียงสาขาเดียว

ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรค พรรคจะต้องดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคขึ้นในภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และในแต่ละปีให้พรรคดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มขึ้น ในแต่ละภาคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จนกว่าจะมีสาขาพรรคครบทุกท้องที่ ในภาคนั้น โดยให้เริ่มแต่ปีถัดจากปีปฏิทินที่มีการจัดตั้งสาขาพรรคครบภาคละหนึ่งสาขา

ข้อ 32 เมื่อคณะกรรมการบริหารมีมติเห็นชอบกับการจัดตั้งสาขาพรรคแล้ว ให้จัดให้มีการประชุมสมาชิกที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่ของสาขาพรรคนั้น เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารมีมติ เมื่อที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคแล้วเสร็จ เมื่อหัวหน้าพรรคได้รับหนังสือรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ให้แจ้งคณะกรรมการบริหารทราบ

ข้อ 33 คณะกรรมการสาขาพรรคตามข้อ 32 ประกอบด้วยประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เหรัญญิกสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค และกรรมการสาขาพรรคอื่นอีกไม่เกินสามคน ซึ่งเลือกตั้งโดยที่ประชุมสาขาพรรค ในกรณีที่เลขาธิการพรรคเห็นว่าประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เหรัญญิกสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค หรือกรรมการสาขาพรรคผู้ใดมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป ให้เลขาธิการพรรคเสนอเรื่องให้คณะกรรมการบริหาร มีมติปลดบุคคลดังกล่าวจากตำแหน่งได้ กรรมการสาขาพรรคมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว อาจจะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคอีกได้

ข้อ 34 คณะกรรมการสาขาพรรคมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการขยายจำนวนสมาชิกพรรคในเขตท้องที่ของสาขา
- (2) ให้การศึกษาอบรมทางการเมืองและการอบรมอื่น ๆ ตามอุดมการณ์ และแนวนโยบายของพรรคแก่สมาชิก
- (3) เผยแพร่อุดมการณ์ แนวนโยบาย และกิจกรรมของพรรคแก่ประชาชนทั่วไป
- (4) รณรงค์ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรค
- (5) ดำเนินกิจกรรมร่วมกับมวลชนในท้องถิ่น และดำเนินโครงการเศรษฐกิจตามที่พรรคแนะนำหรือเห็นชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น
- (6) บริหารกิจการภายในของสาขาพรรค
- (7) เสนอแนะผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทุกระดับในท้องที่ของสาขาต่อคณะกรรมการบริหาร
- (8) จัดทำแผนงาน แผนงบประมาณ แผนจัดหาทุนเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อให้ความเห็นชอบ
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมาย

ข้อ 35 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการสาขาพรรคพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) พ้นจากความเป็นสมาชิก
- (4) พ้นจากตำแหน่งประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เหรัญญิกสาขาพรรค หรือโฆษกสาขาพรรค
- (5) คณะกรรมการบริหารมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีพฤติการณ์เสื่อมเสีย อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อพรรคอย่างร้ายแรง
- (6) ที่ประชุมสาขาพรรคมีมติ หรือคณะกรรมการสาขาพรรค มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสาขาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีพฤติการณ์เสื่อมเสียอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อพรรคอย่างร้ายแรง

ข้อ 36 ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการสาขาพรรค นอกจากประธานสาขาพรรคว่างลงก่อนครบกำหนดวาระ ให้คณะกรรมการสาขาพรรคดำเนินการแต่งตั้งกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่ง เข้าแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยให้กรรมการสาขาพรรคที่ได้รับการแต่งตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับ

วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ของกรรมการสาขาพรรคที่ต้นแทน แต่ถ้าคณะกรรมการสาขาพรรคมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน คณะกรรมการสาขาพรรคจะไม่แต่งตั้งกรรมการสาขาพรรคคนใดแทนตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคที่ว่างลงก็ได้

ข้อ 37 ในกรณีที่ตำแหน่งประธานสาขาพรรคว่างลง ให้มีการประชุมสาขาพรรค เพื่อเลือกตั้งประธานสาขาพรรคใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง ในระหว่างที่ไม่มีประธานสาขาพรรค ให้รองประธานสาขาพรรครักษาการแทน ถ้ารองประธานสาขาพรรคไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการสาขาพรรคเลือกกรรมการสาขาพรรคคนหนึ่งรักษาการแทนการดำเนินการใด ๆ ของคณะกรรมการสาขาพรรคตามข้อ 36 และข้อ 37 วรรคหนึ่ง เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการสาขาพรรครายงานให้คณะกรรมการบริหารทราบ

ข้อ 38 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการสาขาพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคว่างลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสาขาพรรคทั้งหมด

(2) คณะกรรมการบริหารสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับ หรือกระทำการอื่นใดอันทำให้เกิดความเสียหายต่อพรรคอย่างร้ายแรง

(3) ที่ประชุมสาขาพรรคมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามให้พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ 39 เมื่อครบวาระของคณะกรรมการสาขาพรรค หรือเมื่อกรรมการสาขาพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง ให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคใหม่ภายในหกสิบวันให้กรรมการสาขาพรรคที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้ง การตอบรับ การเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการสาขาพรรคชุดใหม่ จากนั้นทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีที่ไม่มีกรรมการสาขาพรรคเหลืออยู่ หรือมีแต่ไม่ยินยอมดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ให้เลขาธิการพรรคดำเนินการให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคชุดใหม่

ข้อ 40 การประชุมของสาขาพรรคมี 2 ประเภท ดังนี้

(1) การประชุมสามัญ หมายถึง การประชุมที่คณะกรรมการสาขาพรรคจัดให้มีปีละหนึ่งครั้ง ซึ่งจะต้องทำการประชุมก่อนการประชุมใหญ่สามัญของพรรคอย่างน้อยหนึ่งเดือน

(2) การประชุมวิสามัญ หมายถึง การประชุมคราวอื่นนอกจากกรณีตาม (1) ซึ่งคณะกรรมการสาขาพรรคหรือคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้จัดขึ้น

สมาชิกของสาขาพรรค ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสาขาพรรค มีสิทธิเข้าชื่อเป็นหนังสือขอให้คณะกรรมการสาขาพรรคจัดให้มีการประชุมวิสามัญสาขาพรรค หนังสือ

ร้องขอต้องระบุถึงสาเหตุที่ขอให้เรียกประชุม และเรื่องที่จะเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาด้วย คณะกรรมการสาขาพรรคต้องจัดให้มีการประชุมภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันได้รับหนังสือร้องขอ

การประชุมใหญ่ของสาขาพรรค ต้องมีสมาชิกของสาขาพรรคนั้นเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกของสาขาพรรคนั้นทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมให้ประธานสาขาพรรคเป็นประธานที่ประชุม หากประธานสาขาพรรคไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสาขาพรรคเป็นประธานที่ประชุมแทน หากรองประธานสาขาพรรคไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่ง เป็นประธานที่ประชุมในคราวนั้น ให้เลขานุการสาขาพรรคเป็นเลขานุการที่ประชุม หากเลขานุการสาขาพรรคไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขานุการสาขาพรรคเป็นเลขานุการที่ประชุมแทนมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่ง

ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การประชุมของสาขาพรรคคราวใด เมื่อพ้นเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการประชุมแล้วหนึ่งชั่วโมง จำนวนสมาชิกที่เข้าประชุมยังไม่ครบเป็นองค์ประชุมให้เลื่อนการประชุมออกไป และให้จัดประชุมใหม่ภายในเวลาไม่เกินสามสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในการประชุมที่เลื่อนมานี้ ถ้ามีสมาชิกของสาขาพรรคมาร่วมประชุมตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ให้ถือเป็นองค์ประชุม ที่ประชุมสาขาพรรคที่เลื่อนมานี้ให้พิจารณาเฉพาะเรื่องตามระเบียบวาระที่ได้กำหนดไว้ในการประชุมครั้งก่อนที่ต้องเลื่อนมาเท่านั้น

ส่วนที่ 3 คณะกรรมการภาค

ข้อ 41 ในกรณีที่มีสาขาพรรคหรือศูนย์ประสานงานพรรคหลายแห่ง คณะกรรมการบริหารอาจกำหนดเขตการบริหารงานของพรรคขึ้นเป็นภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาค ภาคละหนึ่งคณะ มีจำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน ประกอบด้วยประธานภาคหนึ่งคน รองประธานภาคไม่เกินสามคน เลขานุการภาคหนึ่งคน รองเลขานุการ ไม่เกินสามคน และกรรมการภาคอีกไม่เกินสิบเจ็ดคน เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานในภาคนั้น ๆ การกำหนดท้องที่ของภาค คุณสมบัติ วิธีการแต่งตั้งวาระการดำรงตำแหน่ง และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการภาคให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ข้อ 42 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาค ให้คณะกรรมการภาคมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) สรรหาบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ และเสนอรายชื่อให้คณะกรรมการบริหารพิจารณา

(2) วางแผนและดำเนินการรณรงค์สนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคในทุกๆ ระดับในเขตเลือกตั้งที่ขึ้นกับภาคนั้น ๆ

(3) ประสานงาน ติดตาม และกำกับดูแลการทำงานของสาขาพรรค หรือศูนย์ประสานงานพรรคที่ขึ้นกับภาคนั้น ๆ

(4) หน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหาร คณะผู้บริหาร หรือหัวหน้าพรรค

ข้อ 43 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการภาคพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะกรรมการบริหารมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อพรรคอย่างร้ายแรง

(4) ที่ประชุมคณะกรรมการภาคมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของจำนวนกรรมการภาคทั้งหมด ให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อพรรคอย่างร้ายแรง

หมวด 6 การบริหารงานพรรค

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

ข้อ 44 การบริหารงานของพรรค ประกอบด้วย

(1) ที่ประชุมใหญ่

(2) คณะกรรมการบริหาร

(3) คณะผู้บริหาร

(4) ผู้บริหาร

(5) ที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรี

(6) ที่ประชุมรัฐมนตรี

(7) ที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ 2 ที่ประชุมใหญ่

ข้อ 45 ที่ประชุมใหญ่เป็นองค์กรสูงสุดของพรรค การประชุมใหญ่ของพรรคมีสองประเภทดังนี้

(1) การประชุมใหญ่สามัญ หมายถึง การประชุมที่คณะกรรมการบริหารจัดการให้มีปีละหนึ่งครั้ง ภายในสี่เดือน นับแต่วันสิ้นสุดปีบัญชีของพรรค

(2) การประชุมใหญ่วิสามัญ หมายถึง การประชุมใหญ่คราวอื่นนอกจากกรณีตาม (1) ซึ่งอาจกระทำได้โดยมติของคณะกรรมการบริหาร หรือโดยคำร้องขอเป็นหนังสือของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมตามข้อ 48 (1) ถึง (5) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนทั้งหมด หนังสือร้องขอนั้นต้องระบุสาเหตุที่ขอให้เรียกประชุม และเรื่องที่จะเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาด้วย ในกรณีหลังนี้ คณะกรรมการบริหารต้องจัดให้มีการประชุมภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ

ข้อ 46 คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราว ให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยหนึ่งคราว ในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลาย ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หรือส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ 47 ในคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และระเบียบวาระการประชุม

ข้อ 48 ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมใหญ่ มีดังนี้

- (1) กรรมการบริหาร
- (2) ตัวแทนสมาชิกตามจำนวนและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกที่คณะกรรมการบริหารกำหนด
- (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (ถ้ามี)
- (4) รัฐมนตรีในขณะนั้น (ถ้ามี)
- (5) ประธานสาขาพรรค หรือผู้แทนในฐานะผู้แทนของสาขาพรรคให้เลขาธิการพรรคประกาศจำนวนผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ โดยแยกประเภทผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมแต่ละประเภทให้ชัดเจนอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนวันประชุม

ข้อ 49 การประชุมใหญ่ ต้องมีผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมมติของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ข้อบังคับจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่ง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมใหญ่ออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมใหญ่

ดำรงตำแหน่งหลายฐานะในคราวเดียวกัน ให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้เพียงเสียงเดียว คณะกรรมการบริหารอาจเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ สมาชิกอื่น หรือที่ปรึกษาพรรคเข้าร่วมสังเกตการณ์และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในที่ประชุมใหญ่ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ข้อ 50 ให้หัวหน้าพรรคเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่และเลขาธิการเป็นเลขานุการในที่ประชุมใหญ่ ในกรณีหัวหน้าพรรคหรือเลขาธิการพรรคไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองหัวหน้าพรรคซึ่งเป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร หรือรองเลขาธิการพรรค ที่ประธานในที่ประชุมใหญ่กำหนด เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่และเลขานุการในที่ประชุมใหญ่แล้วแต่กรณี แทนการประชุมใหญ่ใด เมื่อพ้นเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการประชุมแล้วหนึ่งชั่วโมง จำนวนผู้มีสิทธิเข้าประชุมที่เข้าประชุมยังไม่ครบเป็นองค์ประชุม ให้ประธานในที่ประชุมสั่งเลื่อนการประชุมออกไป และให้จัดให้มีการประชุมใหญ่อีกครั้ง ภายในเวลาไม่เกินสามสิบวันแต่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในการประชุมใหญ่ที่เลื่อนมานี้มีผู้มีสิทธิเข้าประชุมมาประชุมเท่าใดให้ถือเป็นองค์ประชุม และที่ประชุมที่เลื่อนมานี้ให้พิจารณาเฉพาะเรื่องตามระเบียบวาระที่กำหนดไว้ ในการประชุมครั้งก่อนที่ต้องเลื่อนมาเท่านั้น

ข้อ 51 กิจการต่อไปนี้จะกระทำโดยที่ประชุมใหญ่

- (1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรค
- (2) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
- (3) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เภรณญกพรรค โฆษกพรรคและกรรมการบริหาร
- (4) รับรองงบการเงินประจำปีของพรรค
- (5) การอื่นตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือนายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด
- (6) การอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารมีมติกำหนดเป็นคราว ๆ ไป สมาชิกผู้ใดประสงค์จะเสนอเรื่องให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณา ให้เสนอเป็นหนังสือต่อเลขาธิการพรรค ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาบรรจุในระเบียบวาระการประชุม

ส่วนที่ 3 คณะกรรมการบริหาร

ข้อ 52 ให้มีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินห้าสิบห้าคน ประกอบด้วย หัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เภรณญกพรรค โฆษกพรรค และกรรมการบริหารอื่น ซึ่งเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่จากสมาชิกที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

ให้หัวหน้าพรรคเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร รองหัวหน้าพรรค ที่หัวหน้าพรรคกำหนดเป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร และให้เลขาธิการพรรค เป็นเลขาธิการคณะกรรมการบริหาร เลขาธิการพรรคอาจแต่งตั้งให้รองเลขาธิการพรรคคนใดคนหนึ่ง เป็นรองเลขาธิการคณะกรรมการบริหารก็ได้

ข้อ 53 คณะกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในกรณีที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารไม่ครบจำนวนตามข้อ 52 วรรคหนึ่ง แล้วต่อมา มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารเพิ่ม ให้กรรมการบริหารที่ได้รับเลือกตั้งเพิ่มอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของคณะกรรมการบริหารที่ตนได้รับเลือกตั้งเข้าไปเพิ่ม

ข้อ 54 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหาร และพัฒนาพรรค
- (2) ออกกฎระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายและข้อบังคับ
- (3) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และแนะนำ ให้องค์กรต่างๆ ของพรรคปฏิบัติการตามข้อบังคับ
- (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรค และกรณียกเว้นอัตราค่าธรรมเนียม

และค่าบำรุงพรรค

(5) ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ ที่บัญญัติไว้ในข้ออื่นแห่งข้อบังคับนี้ และกฎหมายคณะกรรมการบริหารอาจมีมติมอบหมายให้หัวหน้าพรรคหรือกรรมการ บริหารคนใดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับ

ข้อ 55 กรรมการบริหารทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ครบวาระ
- (2) หัวหน้าพรรคพ้นจากตำแหน่ง
- (3) ที่ประชุมใหญ่มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของผู้เข้าประชุม และออกเสียงลงคะแนนให้พ้นจากตำแหน่ง

(4) ตำแหน่งกรรมการบริหารว่างลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด ที่ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งขึ้นเมื่อคณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งให้จัดให้มีการประชุมใหญ่ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเพราะหัวหน้าพรรคพ้นจากตำแหน่งตาม (2) ให้รองหัวหน้าพรรคซึ่งเป็นรองประธานคณะกรรมการบริหารในขณะนั้น รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าพรรคไปก่อนจนกว่าที่ประชุมใหญ่จะได้เลือกคณะกรรมการบริหารชุดใหม่

ข้อ 56 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค
เหรัญญิกพรรค หรือโฆษกพรรค

(4) ที่ประชุมใหญ่มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของผู้เข้าประชุม และ
ออกเสียงลงคะแนนให้ออก

(5) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(6) ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

(7) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 57 เมื่อตำแหน่งกรรมการบริหารอื่นนอกจากหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการ
พรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค หรือโฆษกพรรค วางลงคณะกรรมการบริหารอาจจัดให้มี
การประชุมใหญ่และเลือกตั้งกรรมการบริหารแทนตำแหน่งที่ว่างลง ในกรณีดังกล่าวให้กรรมการบริหาร
ที่ได้รับเลือกตั้งใหม่อยู่ ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการบริหารที่ตนแทนถ้าตำแหน่ง
รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค หรือโฆษกพรรคว่างลง ให้
จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านั้นใหม่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่
ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งให้ดำรง ตำแหน่งใหม่อยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่
เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน คณะกรรมการบริหาร
อาจแต่งตั้งกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งให้ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวไปก่อนเป็นการชั่วคราว
ถ้ามีตำแหน่งรองหัวหน้า พรรคหรือรองเลขาธิการพรรค ที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ไม่น้อยกว่า
สองตำแหน่ง และตำแหน่งดังกล่าวว่างลงแต่ยังมีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอื่นอยู่ คณะกรรมการ
บริหารจะให้รองหัวหน้าพรรค หรือรองเลขาธิการพรรคที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่แทน โดยไม่จัดประชุม
ใหญ่ เพื่อเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้การเรียกประชุมใหญ่ เพื่อเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทนตาม
วรรคสองจะไม่กระทำก็ได้ ถ้าวาระของคณะกรรมการบริหารเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน

ข้อ 58 ถ้าหัวหน้าพรรคไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองหัวหน้าพรรคที่เป็น
รองประธานคณะกรรมการบริหารรักษาการแทน ถ้าไม่มีรองหัวหน้าพรรคเช่นว่านั้น หรือมีแต่ไม่
อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่ง รักษาการแทน
ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารพรรคนอกจากหัวหน้าพรรคไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และไม่มี

ผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ให้หัวหน้าพรรคแต่งตั้งกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งรักษาการแทน

ข้อ 59 การประชุมคณะกรรมการบริหาร ต้องมีกรรมการบริหารมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมให้หัวหน้าพรรคเป็นประธานที่ประชุม ถ้าหัวหน้าพรรคไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการบริหารทำหน้าที่ประธานแทน ถ้าไม่มีรองประธานคณะกรรมการบริหาร หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่ง เป็นประธานมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ข้อบังคับจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่ง หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 60 ให้คณะกรรมการบริหารประชุมอย่างน้อยสามเดือนต่อหนึ่งครั้ง คณะกรรมการบริหารมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ที่คณะกรรมการบริหารมอบหมายโดยให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ข้อ 61 ให้มีที่ปรึกษาพรรค มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งหัวหน้าพรรคแต่งตั้งขึ้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้คำปรึกษาแก่หัวหน้าพรรค และคณะกรรมการบริหาร หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่หัวหน้าพรรคหรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย

ส่วนที่ 4 คณะผู้บริหาร

ข้อ 62 ให้มีคณะผู้บริหารคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน ประกอบด้วย

- (1) หัวหน้าพรรค เป็นประธานคณะผู้บริหาร
 - (2) รองหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร เป็นรองประธานคณะผู้บริหาร
 - (3) เลขาธิการพรรค เป็นเลขานุการคณะผู้บริหาร
 - (4) เภรัณยพิภพพรรค เป็นกรรมการ
 - (5) กรรมการบริหารอื่นซึ่งคณะกรรมการบริหารแต่งตั้งอีกไม่เกินเจ็ดคนเป็นกรรมการ
- ข้อ 63 คณะผู้บริหารทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่ง
- ข้อ 64 ความเป็นสมาชิกในคณะผู้บริหารสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ

(1) ในกรณีของสมาชิกในคณะผู้บริหารตามข้อ 62 (5) คณะกรรมการบริหาร มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ให้พ้นจากตำแหน่ง

(2) พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหาร

ข้อ 65 เมื่อตำแหน่งสมาชิกในคณะผู้บริหารตามข้อ 62 (5) ว่างลง ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารอื่นแทน

ข้อ 66 การประชุมคณะผู้บริหาร ต้องมีผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ในคณะผู้บริหารทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 67 ในการประชุมคณะผู้บริหาร ถ้าประธานคณะผู้บริหารไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะผู้บริหารทำหน้าที่ประธานแทน ถ้ารองประธานคณะผู้บริหารไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกสมาชิกในคณะผู้บริหารคนใดคนหนึ่ง เป็นประธานแทนมติของที่ประชุมคณะผู้บริหารให้ถือเสียงข้างมาก ผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่ง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 68 ให้คณะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมาย
- (2) รับผิดชอบงานของพรรค
- (3) วางระเบียบและแนวทางการบริหารงานของพรรค
- (4) วางระเบียบว่าด้วยการคลังและทรัพย์สินของพรรค
- (5) วางระเบียบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอน การให้ความดีความชอบ และการลงโทษเจ้าหน้าที่
- (6) วางระเบียบแนวทางและแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง
- (7) ประสานงานกับสมาชิก
- (8) อำนาจการและดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อความเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าของพรรค
- (9) กำหนดแผนพัฒนาสาขาพรรค

ส่วนที่ 5 ที่ประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรี

ข้อ 69 ให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุมรัฐมนตรีของพรรค และให้ที่ประชุมรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีแต่ละคน นโยบายของ

รัฐบาล ตลอดจนความสัมพันธ์กับพรรคร่วมรัฐบาล และเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ส่วนที่ 7 ที่ประชุมรัฐมนตรี

ข้อ 70 ให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุมรัฐมนตรีของพรรค และให้ที่ประชุมรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีแต่ละคนนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนความสัมพันธ์กับพรรคร่วมรัฐบาล และเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ส่วนที่ 8 ที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 71 ให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค และให้ที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ส่วนที่ 9 การบริหารงบประมาณ

ข้อ 72 ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่อนุมัติงบประมาณ ควบคุม ดูแล รับผิดชอบการบริหารการเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของพรรคและสาขาพรรค ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตาม ข้อ 73 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงในกรณีที่มีการจัดตั้งสาขาพรรคให้ประธานสาขาพรรคจัดให้มีการทำบัญชีของ สาขาพรรคตามข้อ 73 และรับรองความถูกต้อง ตลอดจนจัดส่งบัญชีของสาขาพรรค เพื่อแสดงรวมไว้ในบัญชีของพรรค

ข้อ 73 บัญชีของพรรคและบัญชีของสาขาพรรค ประกอบด้วย

- (1) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับ และแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- (2) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- (3) บัญชีแยกประเภท
- (4) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยครบถ้วน บัญชีตาม (1) และ (2) ต้องลงรายการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่รายการนั้นเกิดขึ้นบัญชีตาม (3) และ (4) ต้องลงรายการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น

ข้อ 74 พรรคและสาขาพรรคต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้จัดแจ้งการจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทินการปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งประกอบด้วยงบดุล และงบรายได้ และค่าใช้จ่ายของพรรค กรณีที่มีสาขาพรรคให้รวมถึงงบการเงินของสาขาพรรคทุกสาขาด้วยงบดุล ต้องแสดงรายการ สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคงบรายได้ และค่าใช้จ่ายต้องแสดงที่มาของรายได้ ซึ่งได้รับจากเงินบริจาคเงินสนับสนุนจากรัฐ และรายได้อื่นที่มีกับทางใช้ไปของค่าใช้จ่ายดำเนินการของพรรค โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ต้องแสดงไว้โดยชัดเจน งบดุลต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

ข้อ 75 งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้ว ต้องเสนอที่ประชุมใหญ่ของพรรคภายในเดือนเมษายนของทุกปี โดยแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า และเปิดเผยไว้ ณ สำนักงานใหญ่และสาขาพรรคไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าพรรคต้องรับรองความถูกต้อง ร่วมกับเหรัญญิกพรรค และให้หัวหน้าพรรคส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ พร้อมทั้งสำเนาบัญชีตามข้อ 73

ข้อ 76 ให้คณะกรรมการบริหารจัดการสรรเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคดังนี้

(1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้จัดสรรเป็นจำนวนรวม โดยพิจารณาตามจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่พรรคเสนอไว้ในบัญชีรายชื่อที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

(2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้จัดสรรแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคเป็นรายบุคคลค่าใช้จ่ายที่จัดสรรตาม (1) และ (2) ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร

ข้อ 77 เมื่อมีการบริจาคแก่พรรค ให้พรรคออกหลักฐานการรับบริจาค ให้แก่ผู้บริจาค เมื่อพรรคได้รับการบริจาคเงิน ให้พรรคเปิดเผยรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงินที่ได้รับการบริจาค

ข้อ 78 ให้หัวหน้าพรรคจัดให้มีบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค ซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน และรายการทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่คำนวณเป็นเงินได้ของผู้บริจาคทุกราย ในกรณีที่เป็นการบริจาคผ่านทางสมาชิก ให้ระบุชื่อสมาชิกผู้รับการบริจาคด้วย
- (2) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค
- (3) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค

ในกรณีที่การบริจาคเป็นการให้ หรือให้ใช้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่คำนวณเป็นเงินได้ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราค่าเช่า หรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่นหรือค่าของสินค้านั้นก่อน จึงบันทึกลงในบัญชี และในกรณีที่ไมอาจคิดมูลค่าได้ ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นนั้นให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้

ข้อ 79 หัวหน้าพรรค กรรมการบริหาร กรรมการสาขาพรรค และสมาชิกซึ่งได้รับการบริจาคต้องนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคตามข้อ 78 ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับการบริจาค

ข้อ 80 บรรดาเงินที่พรรคได้รับการบริจาคมา ให้หัวหน้าพรรคและเหรัญญิกพรรคนำไปฝากไว้ กับธนาคารพาณิชย์โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรค

ข้อ 81 ให้หัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค หรือบุคคลที่หัวหน้าพรรคมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจ ลงลายมือชื่อส่งจ่ายในนามพรรคตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

ข้อ 82 การบริหารการเงินและการบัญชีของสาขาพรรค ให้แนวความในหมวดนี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 83 การเงินของพรรคให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเงินที่คณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนด

หมวด 7 การคัดเลือกบุคคลและการจัดตั้งรัฐบาล

ส่วนที่ 1 การคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ 84 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจคัดเลือกบุคคลที่จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ คณะกรรมการบริหารอาจแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยความสะดวกตั้งขึ้นมาคณะหนึ่งตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่อให้ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอชื่อบุคคลที่จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณา

(2) วางแผนและดำเนินการเลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหาร ให้คณะกรรมการบริหารกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิก เพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ข้อ 85 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจชี้ขาดว่าจะคัดเลือกผู้ใดลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการนี้คณะกรรมการบริหารอาจคัดเลือกบุคคลอื่น นอกเหนือไปจากที่คณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งเสนอชื่อขึ้นมาก็ได้

ส่วนที่ 2 การจัดตั้งรัฐบาล

ข้อ 86 ให้ที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการบริหารกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น และรัฐมนตรี (ถ้ามี) พิจารณาว่าจะจัดตั้งรัฐบาล ร่วมรัฐบาล หรือถอนตัวจากการร่วมรัฐบาลหรือไม่

ส่วนที่ 3 การคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข้อ 87 ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้พิจารณา คัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานกรรมาธิการสามัญ และกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ตามรายชื่อที่ที่ประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการบริหาร กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอการลงคะแนนเสียงเพื่อคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ให้ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับ และในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 88 การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนด แนวทางพิจารณา

หมวด 8 การตีความข้อบังคับและการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและนโยบายพรรค

ส่วนที่ 1 การตีความข้อบังคับ

ข้อ 89 ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจตีความข้อบังคับ

ข้อ 90 ในกรณีที่สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค กรรมการบริหารจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของ

จำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคน เห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรค จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ประชุมใหญ่พิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าว ขัดต่อสถานะ และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับดังกล่าวเป็นอันยกเลิกไป

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและนโยบายของพรรค

ข้อ 91 การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและนโยบายของพรรค จะกระทำได้โดยหลักเกณฑ์วิธีการดังต่อไปนี้

- (1) เสนอโดยมติของคณะกรรมการบริหาร หรือ
- (2) เสนอโดยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนจากทุกภาค โดยต้องมีสมาชิกที่เสนอในแต่ละภาคไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน
- (3) การเสนอโดยสมาชิกตาม (2) ให้ทำเป็นหนังสือเสนอต่อหัวหน้าพรรคพร้อม ด้วยข้อความและเหตุผลที่ขอเปลี่ยนแปลง เมื่อหัวหน้าพรรคได้รับหนังสือแล้ว ให้รีบเสนอคณะกรรมการบริหารทราบและเสนอที่ประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาต่อไป
- (4) การออกเสียงลงคะแนนโดยที่ประชุมใหญ่ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการเปลี่ยนแปลง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่เข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนน

หมวด 9 การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

ข้อ 92 พรรคจะต้องสนับสนุน ปลูกฝัง และรณรงค์ ตลอดจนให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิก และประชาชนทั่วไป เพื่อให้ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวด 10 การเลิกหรือยุบและการรวมพรรค

ส่วนที่ 1 การเลิกหรือยุบพรรค

ข้อ 93 พรรคยอมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (2) มีการยุบพรรคไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น
- (3) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรค

ส่วนที่ 2 การรวมพรรค

ข้อ 94 การรวมพรรคอาจเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้

ข้อ 95 การรวมพรรคต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่มติให้รวมพรรคต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน สมาชิกที่เข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนน

บทเฉพาะกาล

ข้อ 96 ให้คณะกรรมการบริหารที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันใช้บังคับข้อบังคับนี้ คงดำรงตำแหน่งต่อไปตามวาระการดำรงตำแหน่งของข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. 2541 เว้นแต่จะพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามข้อบังคับนี้

ข้อ 97 บรรดา ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ได้ออกตามข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. 2541 ให้คงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้